

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

معاونت آموزش

مدیریت امتحانات

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۸۸

پاسخنامه

پایه :	۴	موضوع :	فقه ۱
تاریخ :	۸۸/۳/۲۶	ساعت :	۱۰/۳۰

نام کتاب: شرح لمعه، از ثمّ یجب القيام تا کتاب الصوم

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

- در بحث خلل عمدی به صلاة، جاهل به حکم شرعی و جاهل به حکم وضعی حکمشان عبارت است از: الف ۱۶۴
 - بطلان صلاة مگر در جهر و اخفات
 - صحّت صلاة مگر در جهر و اخفات
 - بطلان صلاة جاهل به حکم شرعی فقط
 - بطلان صلاة جاهل به حکم وضعی فقط
- کدام گزینه صحیح است؟ د ۱۳۵
 - یستحبّ أن یرکع و یداه تحت ثیابه
 - یحجب الجهر بالقراءة فی النوافل اللیل والسرّ فی نوافل النهار
 - تحرم القراءة العزیمة فی النوافل
 - یستحبّ الطمأنینة عقب السجدة الثانية
- لو أحدث قبل الاحتیاط أو الاجزاء المنسیه التي تتلافی بعد الصلاة ب ۱۷۱
 - در صورت اول نماز باطل و در صورت دوم صحیح است
 - در هر دو صورت نماز اصل صحیح است (علی الاقوی)
 - در هر دو صورت نماز باطل است (علی الاقوی)
 - در صورت اول نماز صحیح و در صورت دوم نماز باطل است
- اگر در یک مسجد چند نفر باشند که صلاحیت امام جماعت شدن را دارند، امام جماعت شدن اولی است. ا ۲۰۲
 - امام راتب
 - امام افقه
 - امام اقرأ
 - امام الأقدم هجرة

تشریحی:

* «تجب المقارنة للنیة واستدامة حکمها» ۱۲۷

۱. منظور از مقارنه و استدامة نیت را بیان فرمایید.

مقارنه: بحیث یکبّر عند حضور القصد المذكور بالبال من غیر أن یتحقّق بینهما زمان و إن قلّ: حضور به ذهن هنگام تکبیره الاحرام بدون این که زمانی و لو کم بین آن فاصله شود.

استدامة: بمعنی أن لا یحدث نية تنافیها ولو فی بعض ممیزات المنوی. یعنی مخالف با نیت اول در ذهن حاضر نکند به گونه ای که نیتی ایجاد نکند که با نیت اول منافات داشته باشد.

* «ولیدع فیہ (أی فی القنوت) وفی أحوال الصلاة لدینہ ودنیاه من المباح والمراد به هنا مطلق الجایز وهو غیر الحرام وتبطل الصلاة لوسأل المحرم مع علمه بتحريمه». ۱۴۲

۲. مراد از مباح چیست؟ در صورت عدم علم به حرمت وظیفه مصلی چیست؟

مراد از مباح: اباحه به معنای اعم است مطلق جائز و غیر حرام.

در صورت جهل به تحریم اجود بطلان صلاة است.

* «أما القيام فهو ركنٌ في الجملة اجماعاً ولولا لأمكن القدر في ركنيته لأن زيادته ونقصانه لا يُبطلان إلا مع اقترانه بالركوع ومعهُ يُستغنى عن القيام لأنَّ الركوع كافٍ في البطلان». ١٤٤

٣. مرجع ضمير «لولا»، «ركنيته» و «معهُ» چیست؟ چرا شهید به اجماع استدلال کرده است؟
لولا: اجماع. معه: اقتران. رکنیت: قیام. (٠/٧٥ نمره)

اگر اجماع بر رکنیت قیام نبود، رکنیت قیام مورد اشکال قرار می گرفت چون کم یا زیاد نمودن رکن به تنهایی موجب بطلان نمی باشد مگر همراه با رکوع باشد و زمانی که همراه با رکوع باشد خود رکوع در بطلان نماز مؤثر است. (١/٢٥ نمره)

* «وليقصد المصلی بصیغة الخطاب فی تسلیمه الأنبياء والملائكة والأئمة والمسلمين من الجن والإنس بأن يحضرهم بباله ويخاطبهم به والأ كان تسلیمه بصیغة الخطاب لغواً وإن كان مخرجاً عن العهدة». ١٣٩

٤. مراد از عبارتهای «والأ كان تسلیمه» و «إن كان مخرجاً» را بیان نمایید.

اگر در سلام نماز، قصد خطاب به انبیاء و ... را نکند آوردن صیغه مخاطب در سلام نماز (السلام علیکم) لغو است. اگرچه اگر قصد هم نکند رفع تکلیف از وی می شود.

* «لو اتفق عيد وجمعة تخیر القروی بعد حضور العيد فی حضور الجمعة فیصلیها واجباً وعدمه فتسقط و یصلی الظهر فیکون وجوبها علیه تخیرياً». ١٥٦

٥. اعراب «عدمه» و مرجع ضمیر متصل به آن را مشخص نمایید. فرع فقهی فوق را به طور کامل توضیح دهید.

عدمه: مجرور، عطف به حضور الجمعة. - مرجع ضمیر: عدم حضور در صلاة جمعه.

اگر روز عید و جمعه یکی شود، شخص دهاتی مخیر است بعد از حضور در نماز عید، نماز جمعه را به نیت وجوب بخواند و یا در نماز جمعه حاضر نشود و نماز جمعه از او ساقط گردد که نماز ظهر را می خواند.

* «لو جامعت صلاة الآيات الحاضرة اليومية قدم ما شاء لو تضيقت إحداهما قدمها ولو تضيقتا معاً فالحاضرة». ١٥٨

٦. از فروض مطرح شده در متن فوق، دو فرض را با حکم هر کدام بیان نمایید.

در صورتی که نماز آیات با نماز یومیه جمع شود سه حالت دارد: ١. وقت هر دو وسعت دارد: تقدم هر کدام که مصلی بخواهد جایز است. ٢. یکی ضیق باشد فقط: تقدم مضیق واجب است. ٣. هر دو ضیق باشد: تقدم یومیه واجب است.

* «لا حکم للسهو فی السهو». ١٧٦

٧. دو احتمال از احتمالات موجود در عبارت فوق را بیان نمایید.

١. سهو اول به معنای شک و سهو دوم به معنای موجب سهو (مثل نماز احتیاط، سجده سهو) ٢. مراد از هر دو سهو، شک باشد.

* «يجب قضاء الفرائض اليومية مع الفوات حال البلوغ والعقل والخلو عن الحيض والنفاس والكفر الأصلي وخرج بالعقل المجنون فلا قضاء عليه إلا أن يكون

سببه بفعله، بخلاف الحائض والنفساء فإنهما لا تقضيان مطلقاً». ١٧٦

٨. مرجع ضمائر «سببه و بفعله» را مشخص نمایید. مراد از کفر اصلی چیست؟ با توجه به عبارت، فرق حکم مجنون و حائض و نفساء را بیان کنید.

سببه: جنون، مجنون. بفعله: نفس مکلف. مراد از کفر اصلی کفری است که همچون ارتداد عارضی نباشد.

سبب جنون اگر اختیاری باشد باید قضای فرائض را بجا آورد، لکن در حیض و نفاس اگر سبب اختیاری باشد قضا لازم نیست.

* «لا زكاة علی الممنوع من التصرف شرعاً... أو قهراً». ٢٠٤

٩. ضمن توضیح عبارت، برای هر یک از «شرعاً» و «قهراً» مثال بزنید.

بر کسی که از تصرف در مال ممنوع است، زکات واجب نیست. شرعاً: راهن غیر متمکن من فکّه و نادر الصدقه. قهراً: مغضوب - مسروق.